

Historični zločin na Balkanu.

Belgrad, sredi julija.

I.

Prav polagoma objhaja našo vladu strah pred — njenimi prijatelji. Zmagovita je Srbija, zmagovita je Grška; ali zmage je — preveč. Srbija se je združila z Grško, da prepreči preobilno povečanje Bolgarske; danes strmi, ko se razodeva neukročeni apetit njene prijateljice in zaveznice Grške in se mora vprašati, če ni okrušila Bolgarske le zato, da prekomerno poveča Grško. Od druge strani pa prihaja invazija Rumunije, te nenadne prijateljice in »zaščitnice« Srbije, o kateri danes nihče ne ve, kaj resnično hoče. Tudi njene grožnje, njeno mobilizacijo in njeno akcijo je Srbija pozdravljala; danes pa ji mora biti sumljiv vsak korak rumunske armade.

Velikanska hinavščina je karakteristika bolgarsko-srbsko-grške vojne, hinavščina, ki je stala že ob zibelki Balkanske zveze in uničevala njeno moralno vrednost. Balkanska zveza je bila tudi zahteva socialne demokracije. Z največjo vneto je za zagovarjala baš srbska socialna demokracija. Toda socialisti so zahtevali zvezo balkanskih narodov na demokratični podlagi; kar so sklenili balkanski državniki, je bilo vse kaj drugega. Socialisti so hoteli, da postanejo albanski narodi v edinstvu močni za dovolj samostojno, neodvisno življenje; tako bi se rešili nadvlade kapitalističnega imperikalizma Evrope, ki gleda na Balkan kakor na državo Kongo. Srbski, bolgarski, črnogorski in grški državniki in šovinisti so smatrali vsak posebej Balkansko zvezo za sredstvo, da dosežejo ž njim vsak svoje posebne egoistične namene. Vsaka teh štirih držav se je hotela čimbolj povečati, v prvi vrsti seveda na račun Turčije, potem pa na račun kogarkoli. Vse drugo, kar se je govorilo o vzajemnosti, o interesih krščanstva, o slovanstvu in celo o kulturi, je imelo od začetka značaj lepotila. S tem so varali drug drugega. Vsak član te akcijske družbe za razdelitev Turčije je goreče želel, da bi vsi ostali člani verjeli frazom: sam pa ni verjel ne eden. Pod šimko skrivite so se rezale kremže Velike Bolgarske, Velike Srbije, Velike Grške.

Ožje volitve na Goriškem.

Pri prvotni volitvi dne 13. julija 1913 v splošni kuriji jih je od približno 34.000 vpisanih volilcev oddalo 16.101 veljavni glasove. Volitve se je torej udeležilo okoli 46% volilcev. Nastopale so 4 stranke. Dve klerikalni: konservativna starih strujarjev pod vodstvom dr. Ant. Gregorčiča, radikalna krščansko-socialnih novostrujarjev pod vodstvom dr. Ant. Breclija. Nasprotje med klerikalnima strankama je bilo že dolgo latentno ter so voditelji nove struje čakali le na trenutek, ko pride narodno-napredna stranka ob moč in tako mine nevarnost za klerikalizem sploh, da nastopijo samostojno. Narodno napredna stranka se ni upala z lastnimi kandidati na dan, Dne 24. aprila 1913 ustanovljeno politično društvo, ki dejansko sloni na osebah, katere so bile v najožjih stikih z bivšo narodno napredno stranko, se je v zadnjem trenutku, ko je prišel klerikalni razpor na dan, odločilo postaviti samostojne kandidate. Izbralo si je jako srečno splošno spoštovana posestnika in trgovca Frana Miklavčiča v Kobaridu in Ignaca Kovača v Ajdovščini, ki sta s svojim osebnim vplivom jamčila za precejšnje število glasov. Manj srečna je bila izbira dr. Gregorina iz Trsta, kar je potrdil tudi izid volitev na Krasu. Glavni agitatoriji novostrujarjev so mlada duhovščina in akademični naraščaj krščansko-socialnega mišljenja. Agitacija za novo struo je bila zaradi tega najživahnejša in dobro jo je podpiral list »Novi Cas«. Na strani stare struje je vladalo mrtvilo. Starejša duhovščina je bolj svarila pred razkolom in poudarjala zasluge dr. Ant. Gregorčiča.

Bivša napredna stranka ima v učitelstvu, trgovcih in obrtnikih po deželi še vedno dobro organizacijo, v protifarštvu pa gonilno silo proti agitaciji iz farovžev. Posebno Kras in Vipavska dolina se samostojno branita proti izkoriščanju duhovne oblasti v javnem življenju. Lahko se reče, da so njih pripadniki tod ravno tako fanatični kakor njih duhovni nasprotniki. Dokler nova politična stranka ni postavila samostojnih kandidatov, so se najodločnejši elementi napredne stranke izjavili, da bodo podpirali socialno demokratične kandidate.

Socialno demokratična stranka ima svojo oporo v industrialnih centrih, kjer ima zanesljivo delavske zastopnike samoizobrazbe, to je posebno Nablěžina, Podgora, Solkan, Standrež in Vrtočja. V teh krajih je socialno demokratična stranka pri volitvah dobila lepo število in celo odločno večino glasov. Iz dveh središč, okolica Goriška in Nablěžine, se socializem počasi širi po deželi. Ker je na Goriškem gospodarska kriza občutna in so po običaju zidarji, drvarji in kamnoseki čez poletje izven dežele, so odpadli najboljše agitatoriji in lepo število glasov. Tako n. pr. postavi Trnovo v zimskem času nad 50 volilcev, po leti 1 ali 2, enako v marsikaterelem kraju. Najtežje stališče ima so-

Ako bi bila Balkanska zveza gospodov Pašiča, Gešova in Venizelosa resno zasledovala le one cilje, ki jih je javno naglašala, bi bila brez težave našla pot do njih. Zakaj takih potoj je bilo dovolj. Eden, ki je bil v sedanjih razmerah posebno priporočljiv, se imenuje avtonomija Macedonije. Se idealnejši bi bil ta: Balkan kot enotno državno in carinsko področje, na njem pa vsak narod avtonomen. Ali tej rešitvi so danes predvsem dinastije na poti. Kam naj bi v taki uredbi postavili trone? Kakšne službe naj bi dobili za Ferdinanda in Petra, za Nikolo in Konstantina? Vkljub nedvomno demokratičnemu duhu balkanskih narodov vendar večine še niso spoznale, da je njih sreča in blagostanje, njih razvoj in napredek važnejši od teh kronskih interesov. Niso še spoznali, da bi Bolgari prav lahko živeli brez Ferdinanda in Srbi brez Petra, Ferdinand in Petar pa težje brez Bolgarov in Srbov.

Ali če tudi radikalna rešitev v zmislu Balkanske zveze, kakršno zamišlja socialna demokracija, ni hipoma mogoča, je bilo vendar dovolj drugih možnosti, da se v okviru sedanjih razmer uresniči tudi cilj, s katerim se je Balkanska zveza ponosno predstavila kulturnemu svetu.

Pot se ni našla. In tega je kriva činjenica, da je bil oznanjevani cilj od vsega začetka pretveza, ne pa resničen namen. Zato je držala Zveza toliko časa, dokler so jo vsi člani delniške družbe potrebovali za oplenitev Turčije. Ko je bil »bolni mož« nedvomno poražen, in ni pretila od otomanskega cesarstva nobena Balkanske zveze. Skupni interesi, za katere je bila baže ustanovljena, so se razkadili kakor dim iz čibuka, in egoizem je na vseh straneh planil z zverinsko brutalno silo na dan.

Iz Belgrada in Sofije poplavlja Evropo z notami, ki imajo dokazati, da je vojno zakrivil nasprotnik. Socialna demokracija odklanja to odiranje odgovornosti in izjavlja, da pripisuje krivdo vsem trem vladam, vsem trem dinastijam, burževskim strankam vseh treh držav. Zdej jih je strah odgovornosti zt vso prelito kri. Ali držali jim bomo in ne izpustimo jih iz te odgovornosti.

so v italijanski kuriji dobili Slovenci 1026 glasov, od teh v Gorici okoli 977. Za ožjo volitev bi imeli italijanski klerikalci kakor laški liberalci združeni s socialisti približno enako glasov. Odločijo torej glasovi Slovencev.

Ker je izključeno, da bi slovenski narodnjaki oddali le en sam glas za laške liberalce, nasprotno pa poide lepo število klerikalnih slovenskih glasov za laške klerikalce, je izvolitev klerikalnega laškega kandidata gotova. Že iz tega razloga se ne udeleže socialisti ožje volitve. Italijanski liberalci so v Furlaniji proti socialistom v manjšini, ker imajo le 2449 glasov proti socialističnim 2837. Italijanski liberalci so zmajali nad socialisti le vsled korupcije in terorizma v Gorici, zato je tudi izključeno, da bi šli socialisti ž njimi. Število socialistov v Furlaniji se je izza zadnje volitve podvojilo, in stranka sme pri bodočih volitvah računati, da pride sama do premoči nad italijanskimi liberalci ter v ožjo volitev. Ker italijanski liberalci nimajo principijelnega programa in svojo pozicijo izkoriščajo še brezobzirneje nego laški klerikalci, morajo socialni demokrati vzdržati strogo abstinenco.

Enako so se zastopniki delavstva na slovenski strani izrekli brez pomisleka za strogo abstinenco. Ako imajo slovenski naprednjaki do 3000 glasov rezerve ali pa, če dobe glasove starosturjarjev, ne potrebujejo pomoči socialne demokracije. Račun samostojne stranke pa je preoptimističen. Novostrujarji pojdejo z vsem duhovnim fanatizmom na volišče, dočim bo od napredne stranke težko več glasov nego pri prvotni volitvi. Zavednih socialistov v Nablěžini, Podgori, Vrtočbi in Standrežu bi sploh ne bilo pridobiti za skupno volitev z narodnjaki. Očitno so samostojni kandidati le zastopniki bivše napredne stranke, ki se sama ne upa na dan. Nablěžinske organizacije so skrajno ogorčene proti nastopanju narodne delavske organizacije, ki se iz Trsta vsiljuje po Krasu in pripravila teren narodnjaku kandidatu dr. Gregorinu iz Trsta. Samostojni kandidati nimajo za seboj nobene stranke. V bivstvu proti socialni demokraciji torej stoji kmečka masa pod vodstvom vsakega duhovnika ali pod vodstvom vsakega imovitnika, veleposestnika, trgovca ali inteligenta. Nova struja gre v deželni zbor s programom, kakor ga predlagajo socialisti; splošna volilna pravica v deželni zbor in občine, deželni šolski, cestni in zdravstveni zakon, ureditve bolniškega preskrbovanja in pravične delitve nagrad in podpor. Če tudi je samostojna stranka postavila približno isti program kakor novostrujarji, nie program ni or-

Ljubljana in Kranjsko.

— Če govorimo o avstrijski politiki mi v kritičnem smislu, smo snteži in nerazčisti. In vendar ne moremo o njej govoriti drugače, kakor da obsojamo Berchtoldovščino, s katero je v zvezi Stürgkhovščina — dvoje metod, ki sta prizadeli vsem narodom te države neizmerno škodo, povzruha pa še zmanjšali ugled Avstrije pa vsem kulturnem svetu. Kaj pa je, če govori približno tako kakor mi, kakšen princ? Take kapacitete navadno imponirajo ljudem kakor Berchtold. Mi sicer ne prisegamo, da je vsaka beseda iz ust kakšnega princa božja modrost; ali Berchtoldi so navadno družega mnenja in zahtevajo za izjave iz takega posvečenega vira brezpogojen rešpekt. Škoda je torej, da ni mogoče izvedeti, kakšen vtisk so napravile na grofovo dušo besede, ki jih je objavila »Wiesbadener Zeitung«, o katerih pravi, da jih je izrekel »brat nekoga kralja, ki je v tesni zlahči za rumunskim prestolonaslednikom in tudi z (bivšo) portugalsko dinastijo v sorodstvu.« To bi mogel biti le bavarski princ Maks, ki je povzruha še katoliški duhovnik, torej za avstrijskega diplomata še posebno kompetenten gospod. Nemški princ je zdelal avstrijsko politiko in Kanijevo časopisje tako, da bo težko še najti dobro zlako na njem. Pravi n. pr., da sta naravnost **zavarovala javno mnenje Evrope**. Nadalje govori zelo odločno o zatiranju Jugoslovanov in Rumunov. Avstrija je povzročila jugoslovansko vprašanje in ovira ureditev narodnega vprašanja na Balkanu in v Bosni. Dejala je, da ni zainteresirana na Balkanu, pa je vendar ustvarila albansko vprašanje. Sistematično je poročala o grozodejstvih, da bi pridobila zapadno Evropo za svojo politiko; ali za večino teh vesti se je izkazalo, da so bile neresnične. To smo mi pravili že ob Prochaskovi aferi, tako smo sodili vso Berchtoldovo balkansko politiko, tako smo govorili o narodnosti politiki v Avstriji, tako smo ocenjevali albanski problem. Ampak nemški princ se gotovo ni učil od nas, kajti z brati kraljev še nimamo intimnih stikov. Prišel je torej po drugi poti do enakih sklepov kakor mi in kakor vsi, ki se ne dajo prelepiti s Kanjadami. To je vendar precejšen dokaz, da je naša sodba prava. In da je z nami vred tudi Evropa sita Berchtoldovstva.

— **Dunajske socialistične občinske svetnike** je privlekel »Slov. Narod«, da je mogel z debelimi črkami napasti jugoslovansko socialno demokracijo in postaviti ime »jugoslovansko« pod ušesca. Liberalni list pripoveduje, da je dunajski občinski svet soglasno sklenil darovati 10.000 kron za Roseggerjev fond, oziroma za nemški Schulverein. Nam pa podtika pod nos tržaške socialistične občinske svetovalce, ki so

ganičen in je prirejen le za agitacijo. V bivstvu gre za boj med duhovniki na eni, med trgovci in učitelji na drugi strani. Ne ena, ne druga stranka po svojem sestavu ne more biti resnična. Radi tega nima socialno demokratična stranka načelno nobenega interesa, da se postavi na stran enega ali drugega. Za razvoj socialno demokratične stranke bi bilo le skrajno škodljivo, ako bi pripomogla kakih novih strank do veljave. Zaradi tega je abstinenca tudi taktično nujna.

Nobena politična stranka ne more biti a priori proti vsakemu kompromisu. Tak bo mogoč in tudi po želji socialno demokratične stranke, kadar se ustvarijo potrebni realni pogoji. To je ustanovitev demokratične stranke z gospodarskim programom, ki ni v nasprotju z načeli socialno demokratične stranke, polno priznavanje socialno demokratične stranke in delavskih organizacij ter odstranitev vsakega vrivanja narodne delavske organizacije, katera ruši slog in moč delavske stranke. Leta 1908, ko se je snovala kmečka organizacija in ko je narodno napredna stranka dala pismeno izjavo, da bo podpirala stremljenje delavskih organizacij v vsakem oziru, so bili pogoji za združen nastop pri ožji volitvi dani, zaradi tega je takrat socialno demokratična stranka pri ožjih volitvah odločila za združenje kmečko in napredno stranko. Danes takih pogojev ni in socialno demokratična stranka tudi nima nikakih garancij, da se ne bo nje pomoč tako umazano zlorabila kakor leta 1908, zato mora prepuščati boj med radikalnimi klerikalci in samostojno stranko njihovim lastnim močem.

Vsaka resna demokratična stranka, ki ima gospodarski blagor vsega ljudstva na Goriškem pred očmi, sme in mora iskati sodelovanja s socialno demokratično stranko, kedar uvidi, da je edini izhod iz žalostnega gospodarskega položaja na Goriškem v tem, da se izloči iz političnih bojov princip verstva in narodnosti, ter uveljavi v deželnem zboru princip enakopravnosti in nesebičnega gospodarskega dela. To pa je mogoče le, če vstopita v deželni zbor oba dela italijanske in slovenske strani socialne demokracije s 6 zastopniki splošne kurije. **Le s takim nastopom se dá izvršiti gospodarski program, katerega porivajo pred se klerikalna in samostojna stranka, katerega pa ne morejo izvršiti vsled verskega in nacionalnega nasprotja.** Ta pogoji sodelovanja je tako realen in dan po sebi, da socialna demokracija ne more resno smatrati nobenega kompromisa, ki bi socialni demokraciji ne zagotovil vseh treh mandatov splošne kurije.

glasovali proti mestni subvenciji za cirilmetodovo družbo. Kako ravna no nemški socialisti v tem ali onem kraju s šulferajnom, je pravzaprav bolj njihova kakor naša stvar. Če mu na Dunaju niso odrekli subvencije, je gotovo, da mu je niso namenili za pomembne namene; v tem oziru poznamo tiste sodruge, ki sede v dunajskem občinskem svetu, že boljše kakor spodje v »Narodovem« uredništvu. Da ne delaj šulferajn po vsej Avstriji nič drugega, kakor da pomenuje slovanske otroke, je prav taka trditve, kakor če bi rekli, da love cirilmetodje same nemške otroke. Slovenski socialisti so že dostikrat povedali, da razlikujejo temeljni kulturni namen, ki ga imajo vse te šolske deuzbe, vstevši italijansko lego, pa nacionalistično zlorabo društvenih šol, ki se pojavlja tukaj v večji, tam v manjši meri. Med teorijo in prakso je pri vseh teh družbah tolika razlika, da se iz njih sploh ne dá delati principelno vprašanje. Ali če vlačijo »Narod« tržaške socialiste za las in kričijo o odklonjeni subvenciji za cirilmetodovce v tržaški občini, si je izbral najnesrečnejši primer. Izbral si ga je le zato, ker se je hotel — čisto brez potrebe — zopet enkrat znesti nad socialisti. Pri tem je pa pozabil dva fakta, ki sta odločilna v tej aferi. Prvi je ta, da so tržaški italijanski socialisti zahtevali, naj občina prevzame slovensko šolo od cirilmetodove družbe v svojo skrb, drugi pa je ta, da so prav tako odklonili subvencijo za Lego kakor za cirilmetodarijo. Narodovo očitanje narodne krivčnosti na adresu tržaških socialistov je torej prav v tej stvari infamno, tembolj infamno, ker so si ravno socialisti pridobili največje zasluge za delno podržavljenje cirilmetodove šole v Trstu. To bi »Slovenski Narod« prav lahko vedel, če bi hotel vedeti in če ne bi bil tako nacionalistično zaslepljen, da postaja njegov šovinizem prav tako smešen kakor pajdace kakšnega Wolfa. Nacionalnih nasprotij v Avstriji niso ustvarili socialisti. Tukaj so ta nasprotja, pa ovirajo dosti važnejšega dela in grene marsikomu življenje. Ali medtem ko se mi trudimo, da bi odpravili najhujše posledice teh nasprotij, jih par šovinistov okrog »Naroda« neprenehoma brusijo, ker potrebujejo ob pomankanju višjih ciljev trapaste nacionalistične fraze in praske kakor riba vodo. Vzemite jim ta obrabljena gesla, pa nimate pod milim nebom kaj prijeti. Vendar pa bi svetovalji gospodom, naj ne povročajo s temi neumnostmi, kajti sicer bi postala bolj akutna vprašanja, kaj da je z narodnostjo gospodov narodnjakov samih. Kaj je bilo leta 1908 z »nemško soldatesko«, in kdo se danes meče za njo iz strahu pred Dunajem? Kaj je bilo takrat z nemškimi napisi, in kako jih tedaj nacionalistični agitatoriji a »Posredovalnica za mestno zastavljavnico« itd. malalo na svoje table? Med narodno teorijo in profi-

tarsko prakso gospodarov narodnjakarjev je prevelika razlika, da bi smeli tako ošabno jahati. Posebno ker ne morejo napraviti Cirilmetodovi družbi nobene usluge s tem neumnim zbadanjem.

Iz ljubljanske tobačne tovarne nam poročajo: Čudne razmere vladajo pri nas v oddelku za cigarete. Preden pridemo do stvari, omenjamo samo da je predstojnik tega oddelka g. oficijal Penička in delovodja oddelka pa g. Valjavac. Veliko vlogo igrajo v tem oddelku in uživajo različne prednosti ženske, katere je narava z lepoto nekoliko bolj obdaruja nego druge. Tega ne vemo, kdo da jih bolj protežira ali g. oficijal Penička ali delovodja g. Valjavac. Sedaj pa k stvari. Delavka, ki je že tri leta v tovarni, mora še vedno le kometati in vsa najslabša dela opravljati, to pa zato, ker se delovodji ne priljuje in ker mu ni všeč; pa išče, kjer le more, da prične z njo prepričano samo zato, da jo potem lažje pelje v pisarno gospoda predstojnika in zatoži, da se mu oĝovarja. Dve drugi delavki pa, ki nista obedve skupaj tri leta v tovarni, sta pa pri strojih ter veliko bolje plačani. To sploh ni dovoljeno in tudi nimata pravice zasedeti mesto zgoraj omenjene. Ali tema dvema se nič ne zgodi, naj delata kar se jima zljubi, ti dve sta gospodom všeč. Za malenkost je bila delavka, ki ni gospodom všeč kaznovana ali svetujemo g. oficijalu Penički, da se pribodnjih boli natančno informira in ne kajzue takoj delavke ter naj bo previden pri tožbah g. Valjavca, ker on ni nezmoĝljiv. G. Valjavcu pa svetujemo in polagamo na srce, da se v svojem lastnem interesu ozira na paragrafe 14 in 27 tovarniškega delovnega reda, pa bo izprevidel, kdo je bolj potreben za kazni, on ali delavka. Dokazi za to trditve so na razpolago. Vprašamo g. ravnatelja Prosa če so mu znane razmere v tem oddelku ali ne? Ako ne, je njegova dolžnost, da se o stvari informira in da napravi red kakor po drugih oddelkih. Ako se pa razmere v tem oddelku ne uredijo, bomo storili primerne korake pri generalnem ravnateljstvu.

70letnica Petra Roseggerja. Avstrijski Nemci bodo dne praznovali 70letnico avstrijskega nemškega pesnika Petra Roseggerja. Peter Rosegger je ljubezniva prikazen v nemški literaturi; njegovi spisi dihaajo življenje ljudske duše; iz mase ljudstva je prišel in brez obotavljenja je sedel k mizi in pripovedoval, kako tam gori v štajerskem hribovju kmet, kmeti delavec misli, kako čustvuje. Pridobil si je Rosegger veljavo med vsemi Nemci in velja med zdaj živečimi za velikega pesnika. Tako ljubo je znal praviti o ljubezni, ki je v revnih bajtah, tako lepo je vedel zasledovati veliki princip življenja, vzajemnost v življenju ljudi, in tako srčno, ljubko jo je znal nartati! Sam je tudi mil prijatelj ljudstva. Rosegger je pisatelj, ki bo našel med vsemi narodi bralece. Tako kakor njegovi kmetje, čustvujejo, mislijo tudi kmetje med družimi narodi. Da bi le ne bil iztaknil in nasvetoval, da naj Nemci darujejo milijone za nemške šole v slovenskih krajih! To zatanjuje njegovo sicer tako svitlo osebo. Otroke ima Rosegger rad, otrok je tudi ljub, ako je iz drugega naroda. Milijon kron se je vsled Roseggerjevga klica zbralo v ta namen, da se pomučimo slovenski otroci. Ljubezen do solčevca ni napovedala Nemcem, da zberemo milijon v ta namen. »Rosegger Voikschule« se bere na šolskem poslopiu na Lazeh, slovenski gorski vasi nad Uršnim selom v novomeškem okraju; kdor jebral kaj Roseggerjevih prirovedk, ta mora, pa naj le pošten Nemec ali Slovenec, obžalovati, da je temu pesniku od božje milosti prišla ta, ljudskega pesnika in oznanjevalca ljudske vzajemnosti, nevrredna misel. Slovenci in Nemci ob mejah so si izmenjavali in si še v nekaterih krajih izmenjavajo otroke zaradi nakaženja obolih jezikov, — ali hujskati na sovraštvo med sosedi, to naj store, ako je že sovraštvo toliko vredno, političarji — politiški Lied, ein garstig Lied, ne pa genij ljudske mase, Peter Rosegger.

Iz Kandije pri Novem mestu nam pišejo: Konec je pri nas slavospeva deŝ. glavarju; župan Zurg je sklical tretjo sejo obč. odbora občine Šmihel-Stopiče na pretečeno nedeljo, pa jo je odpovedal, ker je zvedel, da odbornikov ne bo. Majhni, častihlepi ljudje iščejo priznanja in slavljenja. Vse, kar stori občini blaginji v korist, je storjeno s škiljenjem na goronjo zapano v suknji; vsaj častno članstvo kake občine se hoče doseči. Ali glavarja deželne uprave privede v normalnih razmerah

že njegova posebna moralna in duševna kvalifikacija do tega mesta. Najboljši, ki se more najti, se izbere za tako mesto. Ne da bi sam kaj moledoval za podelitev te časti, mu ima priti. Vse deŝ. zbor, deželna vlada izbira izmed sposobnih najspodobnejšega, da mu izkrči pot do sedeŝa deŝ glavarja. In posebno se je gledalo pri tem na moralno kvalifikacijo, na to, da je vzor-moŝ, kateremu so vsa srca odprta in kateremu ni treba iskati češenja. Kakor nima glavar Susteršič sam srčejšega, milejšega akcenta v svojem govorjenju, tako tudi ne zbuja njegovo nastopanje srčejšega občevanja, in tako je pač razumeti, da njegova želja po slavlju v kakšni sitni situaciji ne najde med ljudstvom odmeva. V občinah, v katerih uživa duhovnik pokoršćino občanov kakor bog, tam vpije reva: živio! V krajih, kjer začno kmetje misliti, pa ne; v teh krajih se gnusi moŝem, da išče glavar sam slavljenja. In glavar Susteršič je sam iskal slavljenja po občinskih odborih. Ko je naš občinski odbor prvokrat odrekel, bi moralo to zadostovati; tedaj bi se vsaj moglo reči, da iščejo le sluge deželnega glavarja prilike, da se mu pokličejo v spomin. Ko je prišlo do drugega poskusa in je prišla pomagat glavarjeva desna roka, deželni odbornik Pegan, je bilo ovidno, da išče glavar sam slavljenja, da je tudi prvi svoje sluge prosil, da pripravijo občinske odbore na kmetih do izraŝevanja zaupnosti. — Sedanjí kranjski deželni glavar išče torej nekaj, kar bi mu pomagalo v delovanju za svojo osebo, ali mu krparilo ono moralno kvaliteto, katera se predpostavlja, ako se kdo imenuje za deželnega glavarja. Deželni glavar, ki ima vse v svoji osebi v redu, ne moleduje za častno članstvo občin in ne za izraŝevanja zaupanja. Kranjski deželni glavar mora biti obstreljen. — Piano, pianissimo odslej, deželni glavar dr. Iv. Susteršič! — Trdo koŝo imate, da vam je pomagala naprej, druguŝa tudi nimajo za glavarja — nazaj Sukletja poklicati — dr. Krek — Povše — star moŝ — dr. Lampe — premlad, ali deželni glavar Susteršič: ena sama, ali največja kmečka občina vas je vprašala po izpričevanju o zdravljenju, in tega ji niste mogli pokazati! Takemu človeku se tudi v Avstriji ne more dati plemstvo, tudi »von« ne in brez plemstva na Kranjskem deželni glavar ne more občeovati z deželnim predsednikom, ki je vedno plemenitaš, če ne od rojstva, pa od svojega nastavljenja. In če se deželnemu glavarju ne more podeliti plemstvo, katerega želi bdeč in v sanjah, ne more biti deležen največje časti, ki jo daje cesar kakemu deželanu s tem, da ga imenuje za deželnega glavarja. — Konec je vselega plesa, ugasnite luči — kranjski glavar mora odslej oči varovati v temnih prostorih!

Nevaren tat je pobegnil. Predvčeršnjim je pobegnil iz deželne bolnice prisiljenec L. Jerek, star 31 let, pristojen v Podgorje pri Kamniku. Hlinil je v prisilni delavnici bolezen, da je bil oddan v bolnico, odkoder je ponoči pobegnil. Jerek je bil neštetokrat kaznovan in je zelo nevaren tat.

Strele. Dne 16. t. m. je udarila strela v kozolec posestnika Bozja, vulgo Jesliha na Malem Lipoglavu št. 4 okrog pol 2. popoldne. Domaćini niso mogli pogasiti ognja, ampak so branili samo bliŝnje objekte. Nato je prihitala požarna bramba iz Smarja in je pogasila ogenj. Prizadetí ima nad 2000 K škode, a je bil zavarovan samo za 300 K.

Strele je zadelo v sredo ob 2. popoldne pri gradbi deželne elektrarne v Žirovnici delavca, ki je na odru pri koncu rova zbehlje zabiljal, strela ga je zadelo na glavo, je šla po prsni in po desni roki v sekuro in od tam odskočila v zemljo. Moŝ je padel nezavesten 2 m globoko, a se vzlje vsemu ni nevarno poškodoval. Če ne bi stal na suhem lesenem odru, izoliran od zemlje, bi ga strela gotovo ubila. Tako mu je pa zbila le dve luknji v klohub in mu ožgala srajco in nekaj koŝe na prsih in roki.

Otrok Pariza. Ta senzacionalni film v sedmih dejanjih, dve uri predvajanja, se bo predstavljajal 4 dni od sobote 26. t. m. do ponedeljka 29. t. m. v kino »Idealu«. Najboljši film poletne sezije.

Kinematografi »Ideal«. V petek, 18. julija specialni večer: Žviŝz zna telovaditi. (Komično.) — Samo popoldne. Poslednja pesem. (Drama.) — Samo popoldne. Matterhorn. (Potovalni film.) Tuji sluga. (Veseloigra.) Taborjenje angl. prostov. konjenice. (Nar. posnet.) Leopardska kraljica. (Drama.) — Samo popoldne. Oproprana povest. Stare matere uspavan-

ka. (Nordiskfilm v 3. dej.; senzacijska drama s Psylandrom.) — Samo zvečer. Tontolini in dvoje starih devic. (Velekomično.) — Samo zvečer. — Jutri »Bele lilije«, mravstvene drama. protikomad filmu »Ženska brez srca«. V torek kolorirana drama »Jačja moč«. Drugo soboto do torika 4 dni »Otrok Pariza«, sedem dejanj.

Idrija.

Veliko vrtno veselico, prirede naše združene delavske organizacije v Idriji in Sp. Idriji v nedeljo dne 20. julija popoldne pri gospi Ani Gruden, po domače pri Zagodu v Jelčnem vrhu. Veselica se prične ob 4. popoldne in traja do 10. zvečer. Spored bo zelo lep. Tamburaški odsek »Splošne mladinske zveze« bo sviral lepe koncertne in plesne komade. Vstopnina k veselici je samo 20 vin. za osebo. Otroci do 12. leta so vstopnine prosti. Ceniene člane organizacij, smišljenike in prijatelje vljudno vabimo na mnogobrojni obisk.

Iz občinskega proračuna za leto 1913 je deželni odbor črtal 9500 K. Prav za toliko bo torej manj proračunanih del izvršenih. Gospodje ni viših mestih res ne poznajo naših razmer. Vsak teden napravljajo vode, iz hriba prihajajo, za nekaj tisoč kron škode. Trpeli bodo zopet le občani.

Javno vprašanje gospodu Engelbertu Franchettiju, načelniku »Zveze slovenskih obrtnih zadrug« in liberalnemu občinskemu odborniku v Ljubljani. Gospod načelnik! Kako to, da ste pozabili ob desetletnici obrtnih zadrug prečitatí čestitko idrijske rokodelske zadruge? Pričakujemo odgovor? Več članov rok. obrtne zadruge v Idriji.

V mestu Idriji so l. prosinca pa do 30. roŝnika zaklali 252 goved, 236 telet in 98 prašičev.

Zadeva avtomobilnega poštnega prometa Idrija-Logatec se vendar ugodno reŝuje. Ministrstvo za javna dela je poslalo trgovskemu ministrstvu vlogo naslednje vsebine: Ministrstvo za javna dela ima čast predložiti dve poročili rudniškega ravnateljstva iz Idrije skupno s prilogami, ki se tičejo vpeljave avtomobilne poštne zveze na progi Idrija-Logatec in sicer z uporabo tamošnjih avtomobilov, ki oskrbujejo osebni promet namesto dosedanjega prevažanja s konji. Prosi se, da poročilo s prilogami vrnete ter pripominjamo, da bi bila vpeljava predlagane avtomobilne poštne zveze za tamkajšnji državni rudnik največjega interesa. C. kr. ministrstvo se vljudno prosi, da pošljí svoje stališče v tej zadevi kakor tudi morebitne pripomočke. Istočasno se prosi tudi za vrnitev priloge rudniškega ravnateljstva v Idriji z dne 3. novem. 1912. — To informacijo je sprejelo mestno županstvo od rudniškega ravnateljstva, ker za to velevažno zadevo delujeta vzajemno rudniško ravnateljstvo in mestno županstvo. Upanje je torej, da se bliŝamo tudi rešitvi tega vprašanja.

Občno konsumno društvo je imelo v prvem polletju 1913 374.867 K 61 vin. prometa. Lansko prvo polletje pa 311.845 K 6 vin., torej letos več za 63.022 K 55 vin. Lep napredek vzlic silni trgovski krizi, ki vlada zadnje čase po vsej državi. Le tako dalje zadrúžniki, pa bomo najboljše odgovarjali našim sovražnikom, ki rulejo proti nam.

Stajersko.

Hrastnik. V ponedeljek 14. julija je smrtno ponesrečil tesarski moister Golob, doma z Laškega. Delal je pri trgovcu Vovku v Hrastniku. Prepeljali so ga v trboveljsko mrtvašnico. — V nedeljo si je zlomil roko 60letni rudar Steifl.

Smrtna nezgoda. Iz Celja poročajo: V nedeljo je splezal posestnikov sin Martin Borovšek v Svetinjah pri Celju na češnjo. S češnje je padel tako nesrečno, da si je zlomil tilnih in obleŝaj mrtey.

Vojakov, ki so utonili pri Ptuj v Dravi, niso razen enega še doslej dobili. V ponedeljek je voda napolnila truplo pionirja Maksimiljana Klapa v bliŝini Ptuja na breg.

Velik požar je vpepelil pri graščini Herbersdorŝ blizo Vseh Svetnikov na Srednjem Stajerskem pri Wildonu 100 metrov dolgo in 24 metrov široko gospodarsko poslopje. Krog polnoči je opazil Italijan Rocco, da je graščinski skedenj ves v ognju. Takoj je zbudil hlapce. Nadvolar Šwab je v trenotku, ko je bil že ves gornji del hleva v ognju, ne glede na nevarost, v kateri se je nahajal, skočil v hlev in s sekuro

posekal verige, s katerimi je bila žyina pripelka k jaslim. Tako je rešil 60 krav, 2 bika, 6 volov, 5 konj in 2 osla. Pogorela pa je vsa žyinska krma (1000 q sena, 250 q slame in 150 q žita), vse gospodarsko orodje, vozovi itd. Požar je nekdo nalaŝe zanetil ter je tudi prekinil telefonsko zvezo z bliŝnjim Wildonom.

Rajhenburg. 11. t. m. je opazil v potoku tukajšnjega trga blizu Save učenec mizarja Rajmunda Danka utopljenca. Utopljenec je Franc Lozer doma iz St. Jerneja na Kranjskem, star 28 let. Služil je pri tukajšnjem tržanu Martinu Miklavčiču. V torek zvečer se je napil, potem je zadremal, naslanjajoč se ob škarpo mosta in se v spanju prevrnil v potok. V tem času je vedno deŝevalo in ga v veliki kalni vodi niso mogli poprej opaziti. Nesrečno žganje. — V tem času je znorela tudi žena Fr. Jazbeca iz Leskovca, občina Blanca. Grozila je, da bo svoje še male otroke razsekala in spekla. Nato so hitro poskrili otroke in njo odstranili. Govore mnogo o rodbinski bedi.

Zadnie vesti.

BERCHTOLD PRI CESARJU.

Isi. 17. Ob poldvanjstih dopoldne je sprejel cesar grofa Berchtolda na avdienci. Ob tri četrt na štiri se je odpeljal Berchtold zopet na Dunaj. Pred odhodom je imel daljši razgovor z Bilinskijem.

SLOVANSKI KONGRES.

Praga, 18. V češkem narodnem svetu so včeraj predlagali, naj se skliče leta 1917. (?) vseslovanski kongres v Krakóu, kjer naj se spravljo Srbi in Bolgari. (Če bodo tako dolgo čakali na spravo...! Srbi in Bolgari bi se kmalu spravili, le par Danevov in Pašičev, Savovov in Putnikov, Ferdinandov in Petrov bi bile treba položiti na klop.)

DRŽAVNI PREDUJMI ZA GALICIJO.

Lvov, 17. Državni predujmi, ki jih je Galicija kljub skrajni omejitvi v proračunu v prvi polovici leta dobila, da je mogel deželni odbor za silo gospodariti, znašajo 25 milijonov kron.

PARLAMENTARNA STRAŽA NA OGRSKEM.

Budimpešta, 18. »Az Est« poročá, da bo prišel predsednik poslanske zbornice Bóthy na avdienco k cesarju in poročal o parlamentarni straži. Gerőieva afera je namreč pokazala, da se parlamentarna straža ne more obdržati v sedanji obliki. V armadnem vodstvu žele, da se izpremeni organizacija straže, ki v sedanji obliki skoduje ugledu vojaštva. Vprašanje parlamentarne straže bodo rešili še v teku poletja.

KOLERA.

Belgrad, 17. Zaradi nevarnosti vsled kolere je promet na Donavi med Belgradom in Zemunom ustavljen. Če se kolera še razširi, bo tudi železniški promet ustavljen.

NEURJE IN POPLAVE.

Tešín, 17. Snoči se je utrgal oblak nad mestom in okolico. Vsi potoki so narasli v de-roče reke. Predmestja Brandajs, Sibír in Elgot so pod vodo. Dve tovarni za pohištvo in pristava nadvojvode Friderika so popolnoma zrušene. V Elgotu so bežali ljudje na strehe.

Karvin, 17. Včeraj se je tukaj utrgal oblak. Voda je napravila škode za poldrug milijon kron. Mnogo družin je moralo zapustiti svoja stanovanja. Promet na električni železnici je ustavljen. Več krajev v okolici je opustošenih. Mnogo živine je odnesla voda. Na poljih je vse uničeno.

Marmaroš-Sziget, 17. Šest pritokov Tisze je prestopilo bregove. Voda je opustošila vse. Škoda na zasebni lastnini znaša okolo 34 milijonov kron. Država ima približno 10 milijonov kron škode, ker je uničena železniška proga. Voda je zahtevala več človeških žrtev. Samo v dveh občinah je odnesla voda okolo 100 oseb. Doslej so dobili 25 trupel.

PODKUPLJENI OFICIRJI.

Berlin, 17. Vsled odkritij socialističnega poslanca dr. Liebknechta o mahinacijah Kruppove tovarne se je izvedla obširna preiskava, ki je podala veliko materiala. Dne 29. t. m. se prične pred berlinskimi vojnimi sodiščem razprava proti nekaterim arzenalskim častnikom, ki so sprejemali od Kruppove tovarne darila za to, da so jo informirali o posebnosti oroŝja, ki bi bile morale ostati tajne. Dalje so obtoŝeni

najstletnemu sinu, osmošolcu na gimnaziji v Žitni ulici. Do pete šole je Ivan študiral v Gradcu, kjer je bil rojen. Baš, ko je bil v peti šoli, so se njegovi starši selili v Prago, toda ostal je v rojstnem kraju še do konca leta in šele v šestu je začel hoditi v praško gimnazijo. Že v Gradcu je bil živ dečko; zanimal se je za literaturo in se rad učil s Kvapilom, ki je bil tedaj njegov domači učitelj in s katerim sta se shajala o počitnicah, učila in sanjarija v Rokytki, kjer se je, kakor je pravil, čutil najbolj doma, kjer je v deških letih pri babici na posestvu prebil mnogo lepih trenotkov. Po posredovanju Kvapila je spoznal i Hanuša in Hanušev vzgled je posebno vplival nanj, bolj nego Kvapilov. Ko pa je prišel v Prago, se je seznanil pozneje — in zlasti v poslednjem letu — z nekim popolnoma in odločno novim, kar ga je pridobil čisto zase. Seznanil se je z gibanjem, katero se je začetkoma brez imena in potem pod imenom naprednjaštva (prav tedaj, ko je bil Ivan v osmi šoli, se je to ime prvič pojavilo) začelo razširjati med češko mladino. Soumar je vplival nanj v tej smeri; pa i v njegovem razredu je bilo nekaj privržencev novega gibanja. Govorilo se je o mladi struji, drug je vplival na drugega, in tako je začel tudi Ivan, ki je bil pristopen temu, čitati »Casopis českého studentstva«, organ onega gibanja, in se seznanjati z nazori, o katerih ni preje slišal nikdar.

(Dalje prih.)

Za resnico.

Roman.

Spisal Joŝef Laichter.

(Dalje.)

XII.

Rodbina stavitelja Hrubega, katero smo že nekolikokrat omenili, je bila tudi iz Kraljevega Gradca. Stavitelj sam je bil pravzaprav doma na nekem kmečkem posestvu pri Jaromerju i v Gradci je živel še do nedavna, predno se je preselil v Prago. Iz Rokytky, rojstne vasi Kvapila, je bil stavitelj in v Rokytki je še doslej stalo na samoti za vasjo posestvo, katero je podedoval po bratu in koje si je bil poslednji čas nekako uredil za poletno bivališče.

Stavitelj Hruby je bil premoŝen človek. V Gradci se mu ni predobro godilo, dasi je rodbina i ondí živel v obilju. Toda pred nekaj leti se mu je posrečilo, da je v Pragi ugodno kupil zemljišče. Preselil se je iz Gradca in za nekaj let si je brzo opomogel. Sicer je imel nekaj dolgog, a tudi tri hiše na Vinogradih, izmed katerih je stala jedna prav na meji Prage.

Mimo te hiše, v kateri je stanovala rodbina, je Soumar opoldne peljal Kvapila. Vanjo pa nista stopila. Bil je domači učitelj srednjega izmed treh dečkov staviteljevih; vedel je, da se baš zvečer vrši v hiši plesna zabava, da je gotovo že sedaj pri stavitelju vse narobe in da bo najboljše vso stvar odloŝiti do drugega dne. In

Kvapilu je bilo prav. Rad, a vendar obotavlja se je pripravljati k Heubovim. V rodbini ni bil tutl. O počitnicah je zahajal k njim na posestvo in vsak dan poučeval otroke v hiši, dokler je živel rodbina v Pragi. In vendar se je obotavljal. Čutil se je nekako krivega. O počitnicah se mu je — sicer ne naravnost — naznačilo, naj gre v Prago, da mu bo življenje polajšano. Toda Hanuš ga je izvabil na Dunaj, in sedaj se je pokoril in se vračal kakor prositelj in to mu je vzbujalo nemilo čustvo. Ko sta sedaj že zavila okrog hiše, ozrl se je vanjo. In Soumar je opomnil:

»Taki-le ljudje — ne vedo, kam z denarjem, pa prireajo ples. Privoščiva jim veselje — škoda besedi!«

Kvapil je le nesmeló prikimal. Res se je na ta večer pripravljala v hiši stavitelja Hrubega plesna zabava, mal domači ples. Že ob sedmih zvečer je bila cela vrsta sob v prvem nadstropju razsvetljena, in prvi, ki je prišel v hišo, je bil pianist, katerega so naročili za ponočno zabavo k klavirju. Prinesli so mu večerjo, da se okrepča, preden se prične ples.

Ko je še sedel pri jedi, je vstopil v razsvetljene sobane stavitelj, oblečen v plesno obleko, ki mu ovidno ni bila pogodi. Bil je visoke, krepke postave in energičnega, z gosto bračo poraslega obraza, v katerem je bilo vzlic strogim, mračnim potezam nekaj dobrega in mirnega. Bil je češki kmet, oblečen v modno, mestno obleko. I njegovo kretanje in odločno

govorjenje je pričalo o kmečkem pokolenju. In stavitelj sam je sploh rad priznaval, da je z dežele; rad je zahajal v Rokytko in še sedaj je rad zakmetoval. Nad pogospojnostjo je skomizgnil z rameni in se zato čisto prepričal z ženo, katera je obratno, dasi je bila iz srednje malomeščanske rodbine, hrepnela v višave in rada igrala vlogo velike dame. Pa i nij se je poznalo, da ni rojena dama; če si stopil v hišo, ti na prvi pogled ni ušlo, da si pravzaprav pri obogatelih ljudih.

Stavitelj je bil politiški pristaš mladočehov, ker je mladočestvo nstrezalo njegovemu temperamtu. Bil je odločen, nagel in misli je, da je vir mladočestva tudi v odločnosti in naglici. Vrhu tega mu je bilo i vseč, ker je bil liberalen v verskih vprašanjih, in konečno mu je uzajalo, da se mladočehi ne pogajajo s plemenitniki. Skratka: mladočeh mu je bil pametnejši, previdnejši, naprednejši človek in pametnejši, previdnejši in naprednejši je hotel biti i sam za vsako ceno. Skoro sleherni dan je hodil v vino-grajsko besedo, in tu se je pri taroku pogosto čulo njega ostro, ognjeno modrovanje o politiki, o gospodarskih razmerah, o mestnih zadevah — bil je član vinograjskega mestnega sveta — in osobito so poznali njegovega priljubljenega konjička, njegovo navdušenje za kmečko kri, katera bo baje prerodila narod.

V staviteljevi hiši je tedaj vladal dvoji vpliv, vpliv stavitelja in vpliv njegove žene — pravzaprav dvoji vpliv in noben vpliv. To se je najbolj kazalo na Ivanu, najstarejšemu, še ne osem-

da so si prilastali tajne spise, ki so za obrambo dežele velike važnosti in so o vsebini spisov poučevali Kruppovo tvrdo. Tudi več civilnih oseb je preiskavi. Obtoženi so zaradi deželnega izdajstva. Na željo vojnega ministra bo vsa razprava popolnoma tajna.

POLITIČNA STAVKA NA RUSKEM.

Peterburg, 17. Tridesettisoč delavcev je v Peterburgu v stavki. Stopili so v stavko, da protestirajo proti zatiranju socialističnega časnopisa.

NEMIRI NA KITAJSKEM.

Meščanska vojna.

Peterburg, 17. Tukajšnje vesti pravijo, da so se nemiri na Kitajskem zelo razširili in dobili popolnoma revolucionaren značaj. Bati se je meščanske vojne med južnimi in severnimi pokrajinami. Gibanje kaže na to, da se hočejo južne pokrajine ločiti od severnih in ustanoviti posebno republiko. Tudi razmerje med Kitajsko in Japonsko je postalo kočljivo. V Pekingju mislijo, da podpirajo Japonci vstajo na jugu.

Začetek revolucije.

Sangaj, 16. Spopad južnih čet s severnimi v Kjangšu zbuja velike skrbi. Boji se, da pomeni začetek nove revolucije. V Nankingu je bila danes razširjena in javno nabita proklamacija, ki poziva v imenu guvernerja v

Kjangšu vse pokrajinske črte, naj se organizirajo za vojno, da kaznujejo Juanšikaja. Obenem poziva proklamacija prebivalstvo, naj ostane mirno.

Nasprotujoče vesti.

Sangaj, 17. Vesti, ki dohajajo sem, si nasprotujejo. Nanking je ves poln vojaštva. Včeraj so revolucionarni oklici, ki so naperjeni proti Juanšikaju, pozivali čete, naj korakajo proti Pekingju. V Sangaju je vse mirno. Tukajšnje čete stoje na strani Juanšikaja. V Pekingju je velika razburjenost, ker prihajajo vesti, da so med uporniki japonski častniki. V Pekingju se pripravljajo na dolgotrajno bogo. Juanšikat hoče brezobzirno nastopiti in poslati nove čete na jug. V Sangaju poročajo posebne izdaje radikalnih listov, da so nekatera mesta na severu Jangzeja odpadla od Pekingja.

Oblegan nemški konzulat.

Peking, 17. Vstasi so obkolili nemški konzulat v Nankingu, najbrže zato, ker so Nemci pred kratkim izročili dva vstaša v Hankovu. Nemci se hočejo braniti s svojimi vojaštvom.

Neodvisnost juga.

Sangaj, 17. Pokrajine Kjangzu, Kjangzi, Anhui in Huran so razglasile svojo neodvisnost od Pekingja. Kakor se zdi, tudi Mandžurija ni zanesljiva. V Kantonu in Sangaju je mir.

da imata onadva veliko število backov za seboj, je dobival vedno več korajže. Isti moment pride brat sodr. Kervina, da vidi, čemu da je toliko ljudi skupaj. Ko zagleda svojega brata sredi te množice in vidi, da vse sili v njega, se prerije in vpraša: »Kaj pa je pravzaprav tukaj? Ali ga hočete tepsti, saj on ni Italijan, je Slovenec.« Ni še dobro izpregovoril te besede, že ga je g. Brandner prijel za grlo in ga začel daviti. Sodr. Kervin ga je rešil iz Brandnerjevih krempljev. Nato je prišla policija in začela razganjati napadalce, gg. Brandnerja in široka in njih backe. Ali ko je sodr. Kervin pripomnil, da je g. Brandner hitro pripravljen napasti vsakogar, ki ne soglaša z njegovimi puhlimi frazami in da je najbrže on v Gorjanskem hotel udariti sodr. Regenta in ne Regent njega. Ali ko je policija slišala ime Regent, je hitro pustila narodnjake pri miru in začela razganjati naše sodruge. To je prav značilno! Policija in NDO.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiskarna - Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

V Ljubljani se izdelujejo

Žagarjeve kape

najceneje. Stari trg št. 32. — Strokovne družtva imajo znaten popust.

Kavarna Unione v Trstu

ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi.

Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Naročajte se na Zarjo!

Druga vojna na Balkanu.

Položaj je zelo nejasen. Bolgarska kriza še ni rešena. Rumuni prodirajo dalje, Turki marširajo, o pogajanju pa še ni nobenih zanesljivih vesti. Poročila o ruski mobilizaciji se množe.

Z BOJIŠČA.

Bolgarska vest.

Sofija, 16. Srbske čete, ki so bile prodrle na bolgarska tla, so bile danes napadene in vržene proti Vlašini. Poizkuse Grkov, da bi potisnili bolgarsko levo krilo nazaj, so naše prednje straže zavrnile. Grki so imeli izgube. Na ostalih bojiščih je mir.

Grška vest.

Atene, 17. Bitka, ki je bila včeraj v okolici Vrontija, se je končala s popolno umaknitvijo sovražnika. Bolgari so imeli proti grškemu desnemu krilu tretjo in enajsto divizijo. Ponoči je izvršil sovražnik s tremi bataljoni, ki so imeli bombe s seboj, napad, pa je bil odbit z izgubami. Danes so Grki naskočili višave okrog Vrontija in so jih po ljutem boju zasedli. Sovražnik se je s težkimi izgubami umaknil proti Karakeju.

Srbska vest.

Belgrad, 17. »Balkan« poroča iz Skoplja, da se bje pet kilometrov od Kjustendila velika bitka in da se bolgarsko levo krilo v redu umika.

BOLGARSKA KRIZA.

Sofija, 17. Novi kabinet sestavi najbrže Tadoslavov iz obeh liberalnih strank in Stambulovistov. V bolgarskih krogih upajo, da bo našel pri veselih podporo za razvozlanje balkanskih vprašanj. Rusija je predlagala, naj se snidejo ministrski predsedniki vseh balkanskih držav v Nišu na direktno posvetovanje o premirju.

Kriza še ni rešena.

Sofija, 17. Kriza, ki je nastala vsled demisije Daneva, še ni rešena.

RUMUNIJA.

Sofija, 17. Rumunska infanterija je zasedla Balčik, Dobčić in Tutank. Rumunska kavalerija je pohala čez vas Rahovo. Rumunske čete niso nikjer našle odpora. Povsod so jih sprejemali upravni uradniki. Mnogo Bolgarov je zapustilo zasedene kraje. Doslje je prišlo v Sofijo 3000 srbskih vojni ujetnikov.

Bukarešt, 17. Rumunske čete so zasedle vse večje kraje na desnem bregu Donave od Vidna do Tuturkaja.

Gešov gre v Bukarešt.

Bukarešt, 17. Časopisi javljajo, da pride danes najbrže bivši ministrski predsednik Gešov v Bukarešt, da se direktno pogaja z rumunsko vlado. Liberalni »Vitorul« pravi, da ne more biti govora o pogajanju zdej, ko je razvila Rumunija vsa svojo vojsko. Bolgarska mora takoj sprejeti vse rumunske zahteve, sicer pojdejo rumunske čete dalje.

Kaj mislijo na Dunaju.

Dunaj, 18. V diplomatičnih krogih mislijo, da bo Gešov v Bukareštu priljazno sprejet, ker je imel vedno dobre stike z Rumunijo in je sam lastnik velike banke v Bukareštu. Njegov namen pa ne more biti pogajanje. Rumunija bo le tedaj ustavila operacije, ako prinaša Gešov pravyoveljavno izjavo kralja Ferdinanda, da odstopa Rumuniji strateško črto Tuturkaja-Balčik.

KAJ JE S PAŠIČEVIMI KONFERENCAMI?

Belgrad, 17. Ministrski predsednik Pašič se še ni vrnil v Belgrad. Tukaj se je razširila govorica, da se je na poyratku iz Skoplja najbrže sestaj z bolgarskimi pooblaščenici. O včerajšnji konferenci v Skoplju ni izdano nobeno poročilo. V tukajšnjem časopisju se opaža nervozno razpoloženje proti Rusiji, kateri očitajo, da neprenehoma in tudi sedaj protežira Bolgarsko.

TURKI.

Carigrad, 17. Vojna stranka zahteva, naj se Turčija polasti Odrina.

London, 18. V turških krogih govore, da je turška armada naletela na več bolgarskih oddelkov, ki se niti ne zganajo. Bolgari so vsled kolere tudi moralno oslabiljeni. Turčija nastopa

sporazumno z Rumunijo in bo vzela Odrin najbrže celo brez krvi.

RUSKA AKCIJA.

Peterburg, 17. Ruska vlada je napravila energične korake pri Turčiji, da ne prekorači s svojimi četami črte Enos-Midija. Zaradi notranjega položaja na Bolgarskem so tukaj zelo vznemirjeni, ker prihajajo vesti o pričetku revolucije. Zelo slab vtisk je napravila vest, da je Savoy zopet poklican.

Goriško.

— Nabrežina. Splošna delavska zveza »Vzajemnost« vabi vse, ki se zanimajo za petje, da se zglase v nedeljo 20. t. m. ob 3. popoldne v prostorih strokovne organizacije kamnarjev pri g. Tancetu v Nabrežini. Ustanovili bomo pevski zbor »Vzajemnost« in vpi-sovali nove člane in članice. Sodrugi in sodružice, vaša dolžnost je, da se vsi, ki imate veselje do petja iz vse Nabrežine udeležite sestanka. Toraj agitirajte za mnogoštevilno udeležbo. Opozarjamo pa udi vse one pevce in pevke, ki niso dobili vabila, da se udeležijo sestanka. — Pevski odsek »Vzajemnost« v Nabrežini.

— G. Brandner se pretepa. Prav nič ni čudnega na tem svetu, ne prav nič. Človek, ki se potaplja, se poslužuje vseh sredstev, da bi se rešil. Tudi za bilko prime, ki jo vidi pred seboj na površju vode, da bi se obdržal na površju. Zatonj vpije in kliče na pomoč, ni pomoči, ni rešitve, zmeraj bolj se potaplja, dokler ne izgine pod vodo. Ravno tako kličejo in se poslužujejo vseh sredstev, tudi nasilnih, voditelji NDO, ko vidijo, da jim delavstvo ne gre več tako na limanice, kakor prejšnja leta. Seveda se mi prav nič ne čudimo delavstvu, ki je uvidelo da od NDO, ne more in ne more pričakovati zboljšanja svojega revnega položaja. G. Brandner in Mrak vidita, da se jima bliža konec in to jima beli lase in povzročuje velike skrbi, vse reformiranje in »Jugoslovantvo« jima ni nič pomagalo, ne gre pa ne gre. Delavstvo uvideva in čas je, že zato da je NDO, škodljiva za delavstvo, in da je ravno NDO, tista organizacija, ki pri vsaki priliki krumiri. Ravno sedaj smo imeli priliko videti, da so prav člani, kar jih je v Nabrežini pri NDO, krumirili pri zadnji stavki. Zopet se je torej pokazalo pravo lice NDO, No, za g. Mraka je to veliko razočaranje, ker je mislil, da je res vse tako kot je čital v časopisju češ, da je veliko članov pri NDO, da jo še gospodje delodajalci čvrsto podpirajo kakor v začetku. In sedaj seveda gre zato, kdo da bo prvi odpuščen, ali Brandner ali Mrak. In sedaj nastaja tekmovanje med tema dvema tajnikoma, ko vidita da ni denarja in da bo zletel najprej eden potem drugi. In mislita si: ko gre za najin obstoj je zmeraj bolje biti zadnji kot prvi. Vsak dela na svojo roko. Ali kaj vse nastane vsled tega in še kmalu, to bo pa še kaj zabavna in interesantna stvar. Brandner je postal naravnost divji. Vso svojo mladeniško surovost in podivjanost kaže vsak dan bolj jasno. Kar pretepal bi se. Sedaj kriči po Trstu kar za reklamo, da ga je hotel s. Regent v Gorjanskem napasti s stolico, ali stvar bo najbrže ravno narobe. V nedeljo je s svojim zlobnim jezikom obde- loval pri Sv. Jakobu s. Kervina. Obnašal se je, kot bi bil obseden. Kričal je na vse grlo »Vi socialni demokratje ste lumpi, falotje, hinavci, gniloba«. S takimi lepimi priimki nas je lepo obkladal in zabavljat na vse mogoče načine in mahal z rokami okrog sebe tako, da ga je moral s. Kervin opoziriti na to, da naj govori ali naj miruje z rokami, ker mu je bil zbil cigareto iz roke. Seveda, neizogibni demokrat, škedenjski učitelj Šjok, mu je lepo sekundiral, in drugi so aplavdirali.

No, učitelj Širok, ki pri vsaki priliki kriči in zabavlja socialistom in pravi, da je on boljši demokrat kot pa vsi socialni demokrati, je res najprimernejši drug Brandnerju. Gliha vkup štriha. Ker je videl, da je sodr. Kervin sam in

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar
naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nahaja njegov

cvetlični salon Pod Trančo

Velika zaloga suhih vencev.
Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.
Okusno delo in zmerne cene.
Zunanja naročila se točno izvršujejo.
Vrtnarija na Tržaški cesti 34.

Najlepša birmanska darila

s katerimi razveselite svoje, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine

Blago najfinejše vrste. Cene najnižje.

H. Suttner

Ljubljana, Mestni trg št. 25.
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.
'IKO' Tovarniška 'IKO' znamka 'IKO'
Naročite krasni veliki ilustrirani cenik, ki ga dobite zastoj in poštne prosto.

Moderne srajce -- bele in barvaste,

z 10% popustom

tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste, in vse druge vrste z ovratnikom in brez ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki ovratniki, zapestnice, naprsniki, dolge in kratke spodnje hlače, majice, nogavice itd. vse v največji izbiri in najboljši kakovosti po zelo skromnih in stalnih cenah

P. Magdić, Ljubljana,

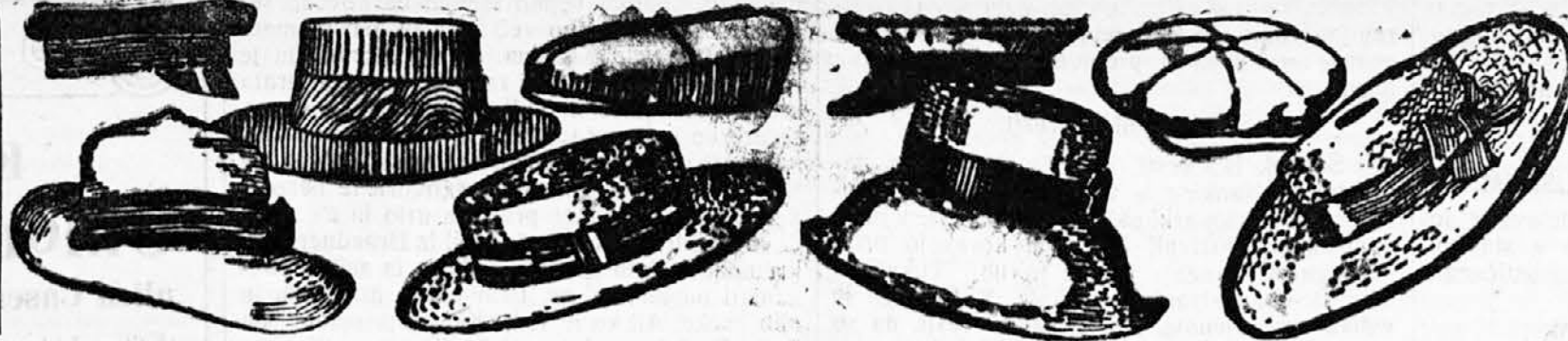
nasproti glavne pošte.

E s-Ka

Prvovrstna in najboljša kolesa sedanosti,

A dler

Specialna trgovina s kolesi in deli Ana Gorec, Ljubljana
Marije Terezije cesta 14, (Novi svet, nasproti Kolizeja).
Zahtevajte cenik. - Rabljena kolesa od 25 K naprej. - Izposojevanje koles.

Delavske konsumne zadruga za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu

(registrovana zadruga z omejenim jamstvom)

Vsled velikega dohoda blaga v

skladišče za oblačila

ulica Raffineria števil. 3

so štirje oddelki:

konfekcija - manufaktura

== pokrivala - obuvala ==

popolnoma oskrbljeni z zadnjimi novostmi za nastopajočo

pomladansko in letno sezono.

Cene:

Konfekcijski oddelek:

	meter od	do
Otove obleke za moške iz najmodernejšega blaga	K 22-80	naprej
Otove obleke za dečke	16-50	"
Otove obleke za dečke s kratkimi hlačami	12-	"
Kostumi za otroke	6-	K 15-
Povrtniki in raglani za moške	28-	50-
Moške obleke iz platna	14-50	naprej
Obleke za dečke	9-	"
Kostumi za otroke	4-40	"

Sacco Alpaga črni, modri in sivi v veliki izbiri.

Obleke po meri:

Izgotovljene v lastni krojačnici po najnovejših vzorcih in v najfinem rezu ter natančno izdelane.

	K 48-	naprej
Moške obleke ševlota	52-50	"
Moške obleke iz počesane volne	48-	"
Moške obleke iz počesane volne, modre	55-50	"
Moške obleke iz črnega prikrta itd.	55-	"
Povrtniki in raglani za moške		

Oddelek manufaktur:

	meter od	do
Vešeno blago za ženske obleke:		
Ševloti modri in barvani	K 2-	K 4-50
Drap de Dame	2-10	3-50
Gross de Coth	4-50	7-
Alpaca (flister)	2-20	4-
Popelina, v barvah in črni	2-20	3-40
Volle iz volne	1-28	1-60
Mousseline, gladki in risani	2-	3-50

Svilnato blago:

	meter od	do
Ponges v barvah	K 1-10	K 1-50
Duchesse za bluze	2-20	3-
Svilne in mousseline v izpreminjavalnih barvah	1-60	3-30
Svilne za podloge v barvah	1-60	2-20
Topelin-Eolienne	5-20	6-
Duchesse Brillant, gladki	3-	naprej
Svilna liberty, črtana	8-40	"
Tafetas visoki za krila	2-80	K 4-
Croise iz svile v izpreminjavalnih barvah	3-80	naprej
Tafetas črtan (novost za bluze)	2-80	K 4-

Blago iz platna:

	meter od	do
Panama, beli in barvani	K -96	K 1-80
Etamine, barvan (visokost 120 cm)	2-	"
Marquessette iz črne volne	4-	"
Eponge, beli in barvani	3-	"
Volle iz bombaža	-52	-70
Brillant, beli in barvani	-72	"
Brillant, prozorni	1-20	"
Tercate v najlepših risbah	-52	-90
Batiste gladki in risani	-80	1-20
Liberty za bluze	1-10	1-30
Serpe iz platna in bali (fantazije)	4-50	9-
Serpe iz barvane garze	3-50	5-

Čipke za bluze in okraske	1-	6-
Vrhutega se izdelujejo ženske obleke	36-	naprej

Oddelek pokrival:

	komad od	do
Mornarske kape iz slame za dečke	K 1-50	K 9-20
Slamniki garnirani za otroke in dečke, zadnji vzorec	3-	11-
„Veslarske“ kape iz slame za dečke in moške	3-	naprej
Slamniki, katere se lahko zvije v različnih oblikah	2-	"
Slamniki, panama za moške	15-	K 40-
Klobuki iz platna za moške in dečke	1-60	naprej
Klobuki iz platna, garnirani za otroke in dečke	3-90	naprej
Kape iz sukna in iz platna za dečke	-80	3-
Mornarske iz platna, bele in naravne, za oprati	1-80	naprej
Kape iz platna in svile za moške	1-	6-
Burski klobuki iz kože in platna za dečke	1-	6-
Klobuki iz klobučevine letni od prvih italijanskih tovarn	3-	9-
Klobuki trdi (katranirani) od I. zadruga klobučarjev na Dunaju	4-90	10-50
Specialiteta trdih klobukov angleških in francoskih		11-60
Dežniki iz pavole za moške in ženske	2-80	4-
Dežniki iz polžide	4-80	8-
Dežniki iz žide	9-	12-
Dežniki-palice za moške	11-80	11-40 15-
Palice za izprehod	-80	naprej

Oddelek obuval:

	par od	do
Specialiteta ameriških obuval iz ševroa in boks katp.		
Čevlji „Derby“ za moške	K 11-90	K 15-
Čevlji z gumbi, krasni	13-	18-
Čevlji „Triumph“	12-90	15-80
Čevlji z elastičnimi stranicama	8-70	13-
Ženski čevlji ameriške in francoske forme.		
Ženski čevlji „Oscarie“	K 10-40	K 13-
Ženski čevlji „Chevreux“	10-	15-80
Ženski čevlji „Chevrette“	9-30	12-
Čevlji za dečke v vseh oblikah:		
Čevlji „Derby“ z gumbi, „Triumph“ itd.	K 7-	K 11-
Čevlji za otroke	1-20	5-
Čevlji, nizki ameriški, črni in barvani za dečke in moške	11-80	16-
Čevlji nizki za ženske, črni v barvah iz Chevreux-a in Oscarie:		
Čevlji nizki za ženske, „Derby“	K 9-	K 14-
Čevlji nizki za ženske z gumbi	9-20	15-80
Čevlji nizki za ženske, odprti	7-40	11-70
Obuvala za otroke — čevlji fantazije, v barvah in beli — sandali — čevlji iz platna itd.		

Skladišče za oblačila je odprto ob delavnih od 8. zjutraj do 1. popoldne in od 3. do 7. zvečer: ob praznikih od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Ravnateljstvo.

